

“سیروز کبدی”

مترجم: آیدا سیفی دانشجوی کارشناسی تکنولوژی پرتوشناسی

زیر نظر: دکتر علی طریقت نیا

منبع: <https://www.radiologyinfo.org/en/info/cirrhosisliver>

سیروز (سی-رو-سیس) کبدی به علت زخم تدریجی ناشی از التهاب کبد به وجود می‌آید. این وضعیت می‌تواند به دلایلی مانند هپاتیت مزمن، سوء مصرف الکل یا بیماری کبد چرب ایجاد شود.

سیروز می‌تواند از طریق آزمون‌های رادیولوژی مانند توموگرافی کامپیوتری (CT)، سونوگرافی یا تصویربرداری رزونانس مغناطیسی (MRI) و یا از طریق بیوپسی کبد با سوزن تشخیص داده شود. یک تکنیک تصویربرداری جدید به نام الاستوگرافی که با سونوگرافی یا MRI انجام می‌شود، می‌تواند سیروز را تشخیص دهد. در حال حاضر درمانی برای سیروز کبدی وجود ندارد. پزشک شما ممکن است علائم ناشی از سیروز را با توصیه به تغییرات سبک زندگی، داروها یا شانت پورتوسیسستمیک داخل کبدی ترانس ژوگولار (TIPS) درمان کند. پیوند کبد نیز برای برخی از بیماران یک گزینه است.

سیروز کبدی چیست؟

سیروز کبدی یک بیماری است که به علت زخم تدریجی کبد ناشی از شرایط مختلفی مانند هپاتیت مزمن، بیماری‌های صفراوی، کبد چرب و سوء مصرف الکل به وجود می‌آید. این زخم‌ها توانایی کبد را در انجام عملکرد طبیعی کاهش می‌دهند.

سیروز همچنین باعث سفت شدن کبد می‌شود که جریان خون به کبد را کاهش می‌دهد، وضعیتی که به نام هایپرنتشن پورتال (پرفشاری ورید پورت) شناخته می‌شود. این ممکن است منجر به بزرگ شدن طحال، آسیت و خونریزی شدید گوارشی (GI) از رگ‌های خونی متسع شده (که به آن واریس می‌گویند) که ممکن است پاره شوند. هنگامی که کبد به مرحله سیروز برسد، آسیب‌ها غیرقابل برگشت هستند و مراحل پیشرفته ممکن است کشنده باشند.

علائم سیروز معمولاً تا زمانی که آسیب به کبد در مرحله پیشرفته نباشد قابل تشخیص نیستند. علائم ممکن است شامل موارد زیر باشد:

- تهوع
- کاهش اشتها
- افزایش وزن/تشکیل آسیت
- زردی
- خارش پوست
- خستگی
- آسیب‌های پوستی و کبودی به راحتی
- نفخ

سیروز کبدی چگونه تشخیص داده و ارزیابی می‌شود؟

اگر پزشک شما مشکوک باشد که شما دچار سیروز شده‌اید، ممکن است یکی یا چند مورد از آزمایش‌های تصویربرداری زیر انجام شود:

• **توموگرافی کامپیوتری (CT) شکمی:** این روش تجهیزات ویژه اشعه ایکس را با رایانه‌های پیشرفته ترکیب می‌کند تا تصاویر دیجیتالی متعدد از کبد تولید کند. این می‌تواند به تعیین شدت سیروز و سایر بیماری‌های کبدی کمک کند.

• **سونوگرافی شکمی:** سونوگرافی نوعی آزمون تصویربرداری است که از امواج صوتی برای ایجاد تصاویر از داخل شکم و/یا لگن استفاده می‌کند، از جمله تصاویری از کبد. سونوگرافی داپلر برای ارزیابی جریان خون به کبد و از کبد استفاده می‌شود.

• **الاستوگرافی:** این آزمون، سفتی کبد شما را ارزیابی می‌کند و می‌تواند به تشخیص شدت زخم‌های کبدی (که به آن فیبروز کبدی گفته می‌شود) کمک کند. اگر درمان نشود، فیبروز کبدی ممکن است به سیروز کبدی منجر شود که غیرقابل برگشت است. الاستوگرافی می‌تواند سفتی کبد ناشی از فیبروز کبدی را زودتر از سایر آزمایش‌های تصویربرداری تشخیص دهد. این آزمایش می‌تواند با سونوگرافی یا MRI انجام شود.

• **تصویربرداری با رزونانس مغناطیسی (MRI) بدن:** این آزمون تصویربرداری از میدان مغناطیسی قدرتمند، پالس‌های فرکانس رادیویی و یک رایانه برای تولید تصاویر دقیق از کبد استفاده می‌کند تا آسیب‌های ناشی از بیماری‌های مختلف کبدی را ارزیابی کند.

• **کولانژیوپانکراتوگرافی رزونانس مغناطیسی (MRCP): MRCP** نوع خاصی از پروتکل MRI است که برای ارزیابی بخشی از کبد و کیسه صفرا، به نام سیستم صفراوی که جزئی از کبد است، طراحی شده است.

آزمایش‌های دیگر شامل:

• **بیوپسی:** قسمتی از بافت کبد نمونه‌برداری شده و توسط پزشک پاتولوژی بررسی می‌شود تا میزان آسیب کبدی تحلیل شود. بیوپسی معمولاً توسط رادیولوژیست با استفاده از هدایت سونوگرافی انجام می‌شود و کم‌تهاجمی است.

• **آزمایش عملکرد کبد:** این آزمایش شامل تجزیه و تحلیل خون برای آنزیم‌های خاصی است که نشان می‌دهند آسیب کبدی وجود دارد.

سیروز کبدی چگونه درمان می‌شود؟

در حالی که درمان قطعی برای سیروز وجود ندارد، پزشک شما ممکن است درمان‌های مختلفی را برای کمک به کند کردن روند زخم شدن و تسکین علائم توصیه کند. ابتدا، پزشک شما ممکن است تلاش کند بیماری زمینه‌ای که باعث سیروز شده است را با دارو، کاهش وزن یا برنامه‌های درمانی سوء مصرف الکل درمان کند. برای درمان علائم خود سیروز، پزشک شما ممکن است موارد زیر را توصیه کند:

• **تغییرات سبک زندگی،** از جمله تغییرات رژیم غذایی مانند رژیم کم‌نمک یا رژیم گیاه خواری، و قطع مصرف الکل.

• **داروها،** مانند آنتی‌بیوتیک‌ها، ممکن است برای جلوگیری از عفونت‌ها تجویز شوند و همچنین واکسن‌هایی برای هپاتیت ویروسی، ذات‌الریه و آنفلوآنزا برای کمک به شما در جلوگیری از بیماری‌هایی که می‌توانند باعث عفونت شوند. پزشک شما ممکن است داروهایی نیز برای کمک به کاهش سموم در خون تجویز کند.

• **شانت پورتوسیستمیک داخل کبدی ترانس ژوگولار (TIPS)** این روش برای درمان هایپرشنشن پورتال ناشی از سیروز است. یک رادیولوژیست مداخله‌ای، یک لوله کوچک (استنت) را به داخل کبد قرار می‌دهد تا جریان خون به کبد را دور زده و آن را به سمت قلب هدایت کند.

• **جراحی:** در موارد شدید، ممکن است پیوند کبد لازم باشد. پیوند کبد آسیب‌دیده را با یک کبد سالم از یک اهداکننده تعویض می‌کند.